

GRÉCKOKATOLÍCKA CIRKEV, FARNOSŤ NANEBOVSTÚPENIE NÁŠHO PÁNA JEŽIŠA KRISTA

Kolonica 28, 067 61

Tel.: 057/447 00 10

E-mail: kolonica@grkatpo.sk

Protopresbyterát: Snina

Chrám: Nanebovstúpenia Pána (1844)

Kaplnka: sv. Faustíny (2010)

Počet obyvateľov: 582

Počet gréckokatolíkov: 450

Celkový počet gréckokatolíkov vo farnosti: 450

Geografická poloha

Kolonica leží v juhozápadnej časti Bukovských vrchov v doline Koloničky, ústiacej do rieky Cirocha. Nadmorská výška v strede obce je 360 m n. m. a v chotári 300 – 1 023 m n. m. Mierne zvlnený až výrazne členitý povrch chotára tvoria flyšové horniny.

Z dejín obce

Prvý doklad o tejto obci je v mandáte kráľa Ferdinanda I. z roku 1548, ktorým poveril konvent v Lelesi, aby vyšetril spor o veno istej šľachtickej z rodu Drugetovcov. Založenie tejto obce možno predpokladať okolo roku 1545, pričom patrila k najmladším obciam v okolí. Kolonicu založil šoltýs s usadlíkmi podľa valašského pravá na Humenskom panstve Drugetovcov. Počet obyvateľov obce výraznejšie stúpol koncom 16. storočia, v prvej polovici 17. storočia sa však tento vývoj obrátil. V roku 1623 v Kolonici hospodárili dve domácnosti šoltýsov. Valašské domácnosti boli štyri, želiarskych päť. Pozemky dvoch valašských usadlostí ležali opustene. V roku 1715 žilo v Kolonici dvanásť a v roku 1720 už devätnásť poddanských domácností. Neskoršími vlastníkmi Kolonice bola šľachtická rodina Szirmayovcov, od 19. storočia šľachtická rodina Lobkovitzovcov. V roku 1787 mala obec 69 domov a 477 obyvateľov, v roku 1828 mala 99 domov a 734 obyvateľov. Tí sa zaoberali pastierstvom a pracovali v rozľahlých lesoch. V rokoch 1890 – 1910 a v období prvej ČSR sa mnohí obyvatelia obce vysťahovali do zámoria. Po tzv. malej vojne v marci 1939

medzi Slovenskom a Maďarskom sa Kolonica v rokoch 1939 – 1944 stala súčasťou Maďarska. Po druhej svetovej vojne prešla obec modernizáciou a obyvatelia si hľadali pracovne príležitosti v priemyselných podnikoch mesta Snina. Rok 1989 priniesol nové príležitosti na konsolidáciu a rozvoj obce.

Z dejín farnosti

S najväčšou pravdepodobnosťou si obyvatelia Kolonice postavili drevený chrám ešte v druhej polovici 16. storočia. O tamojšom pravoslávnom farárovi (baťkovi) hovorí súpis duchovných Zemplínskej župy, ktorí podliehali zdaneniu z roku 1601, a urbár Humenského panstva z roku 1612. V roku 1622 v obci pôsobil baťko Pavol. Na zasadnutí Verchovinského dekanátu 28. decembra 1726 v Malom Bereznom podpísal kolonický farár Gabriel Popovič (Popovics) text tzv. Zamošského vyznania viery a akceptoval závery spomenutej synody, ktorá sa konala v roku 1720. V súpise chrámov a fár Jágerského biskupstva z roku 1733 je zmienka o tom, že Kolonica je sídlom farnosti a v obci sa nachádza drevený chrám, ktorý je malo vybavený. V podobnom súpise z roku 1746 sa opäť spomína drevený starobylý chrám, ktorý však už je charakterizovaný, že je v dobrom stave. V roku 1750 vo farnosti pôsobil Ján Radvanský, ktorý užíval štvrtinu usadlosti ako slobodný, farsky majetok bol darovaný zemepánom. Farnosť mala 150 veriacich schopných spovede a drevený Chrám sv. Bazila Veľkého s jedným zvonom, ktorý bol vo veľmi zlom stave. V roku 1796 bol štátnou správou prevádzaný tzv. jozefínsky regulačný súpis farnosti, v ktorom sa uvádza, že farnosť v Kolonici „existuje odnepamäti, patronátne právo má Ľudovít Szirmay. Chrám je drevený, zariadený, s kapacitou 200 ľudí, postavený bol v roku 1776. Fara je drevená, nepotrebuje opravu. Farárovi patri polovica pozemkov obce.“ V rokoch 1814 – 1815 prebehlo tzv. predprešovské zisťovanie, t. j. súpis gréckokatolíckych farností pred vznikom Prešovského biskupstva, ktoré na základe kráľovského príkazu inicioval košický rímskokatolícky biskup. Tento súpis opakuje a dopĺňa predchádzajúce súpisy, v prípade Kolonice napr. hovorí, že farský chrám je „gréckokatolíckeho obradu, má dva zvony, ktoré boli zadovážené vlastnou starostlivosťou ľudí, ktorí sú všetci gréckokatolíci. Zemepánom bol gróf František Smidegh, ktorý však nemal patronátne právo“.

V roku 1844 si veriaci v obci postavili murovaný chrám. Gréckokatolícki veriaci tvorili absolútnu väčšinu obyvateľov obce až do likvidácie Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1950. V tomto roku 20. mája vypukol v dedine požiar. Spolu s časťou dediny zhorela aj farská budova. Po odchode gréckokatolíckeho kňaza Júliusa Fircáka bola kolonická farnosť niekoľko rokov neobsadená, od novembra 1957 až do roku 1968 spravovali farnosť v Kolonici pravoslávni kňazi Andrej Dzoba (1957 – 1958), Michal Čornanič (1959 – 1960) a Jozef Halgaš (1963 – 1968). Kňazi bývali v budove bývalej cirkevnej školy. Gréckokatolícka farnosť bola obnovená v roku 1968, pričom sa do Gréckokatolíckej cirkvi vrátila väčšina obyvateľov v obci. V roku 1965 vyhorela aj bývala škola, kde býval miestny kňaz, a tak v roku 1966 bola postavená nová fara, hneď vedľa chrámu. Na mieste školy bol postavený obecný úrad. Následne v roku 1976 bol obnovený chrám. Posledná jeho obnova bola zakončená posviackou 25. apríla 2010. V roku 2008 prešla farská budova komplexnou rekonštrukciou. Pri chráme bolo v roku 2010 vybudované Pastoračné centrum Božieho milosrdenstva s Kaplnkou sv. sestry Faustíny. V kaplnke sú umiestnené relikvie sv. Faustíny. Kaplnka je stále otvorená na modlitbu a poklonu Najsvätejšej Eucharistie.

Sakrálné stavby

Miestny chrám zasvätený sviatku Nanebovstúpenia Pána bol vybudovaný v roku 1843 (1844) v barokovo-klasicistickom slohu. Stavba reflektuje typ gréckokatolíckych chrámov projektovaných tereziánskou stavebnou kanceláriou v poslednej tretine 18. storočia. Chrám ma jednodňový priestor s oblým presbytériom, po stranách lode sa nachádzajú malé polkruhové výklenky naznačujúce zámer centrály. Hladka fasáda je členená polkruhovo zakončenými oknami. Veža chrámu bola predstavená a nad jej poloklenutým vstupom je rok 1892, ktorým sa datuje obdobie generálnej opravy. Dominantným objektom v chráme je trojradový ikonostas. V roku 1976 bol interiér chrámu obohatený nástennými maľbami. V prednej časti lode sú dva krylosy, nad ktorými sú vzácne maľby. Nad ľavým krylosom je maľba sv. Cyrila a Metoda a nad pravým je maľba blahoslavených P. P. Gojdiča a Vasil'a Hopka, na ktorej sú umiestnené aj ich relikvie. Medzi zvláštnosti chrámu patrí to,

že sa v ňom nenachádza chór. V roku 2002 bola zrealizovaná prístavba sakristie.

Školstvo

Najstaršia známa zmienka o učiteľovi vo farnosti pochádza z roku 1841, keď tam pôsobil Juraj Kerekanič. Drevená budova školy stala vedľa terajšej farskej budovy. Na jej mieste neskôr vystavali murovanú cirkevnú školu.

Zoznam farárov a správcov farnosti

Pavol 1622 – 1622,
Gabriel Popovič st. 1726 – 1726,
Ján Radvanský 1748 – 1750,
Simeon Falatovič 1779 – 1814,
Ján Magerkovič ml. 1815 – 1824,
Juraj Mitro (* 1798) 1825 – 1832,
Ján Stankovič 1833 – 1835,
Atanáz Legeza (* 1811) 1836 – 1844,
Vasiľ Legeza 1845 – 1855,
Augustín Jasenčák (* 1828) 1855 – 1858,
Alexander Valkovský 1858 – 1866,
Roman Hodinka 1866 – 1872,
Anton Azary 1872 – 1878,
Ján Balog 1878 – 1879,
Michal Bačinský (* 1854) 1880 – 1884,
Július Kiraľ 1884 – 1899,
Michal Zlocký 1899 – 1904,
Irenej Kontratovič 1904 – 1922,
Július Fircák 1924 – 1950,
Mikuláš Vladimír 1968 – 1969,
Mikuláš Sobota 1969 – 1970,
Emil Kokoš 1970 – 1976,
Štefan Ištvaník CSsR 1978 – 1990,
Štefan Kitľan CSsR 1990 – 1991,
Peter Geletka 1992 – 1996,
Miroslav Hricík 1996 – 2003,
Marcel Il'ko 2003 – 2014,
Martin Gergelčík 2014 –

Zdroj: Historický schematizmus Gréckokatolíckej Metropolie str.243